

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 150/22

U Luxembourg 15. rujna 2022.

Mišljenje nezavisne odvjetnice C-396/21 | FTI Touristik (Putovanje na Kanarske otoke u paket-aranžmanu) i C-407/21 UFC – Que choisir i CLCV

Turizam u doba pandemije: nezavisna odvjetnica Laila Medina smatra da u slučaju kad turoperatoru nisu u mogućnosti poštovati odredbe ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, pandemija ih ne oslobađa obveze snižavanja cijene i, u slučaju otkazivanja ugovora, povrata novca, osim ako se dokaže postojanje izvanrednih okolnosti

Izvanredan utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na sektor turizma može opravdati iznimno i privremeno odstupanje od organizatorove obveze da potrošaču osigura puni povrat svih izvršenih plaćanja u roku od 14 dana u slučaju otkazanog paket-aranžmana; s druge strane, bilo kakvo sniženje cijene zbog nesukladnosti paket-aranžmana mora biti primjereno svim okolnostima slučaja

Pandemija bolesti COVID-19 jedno je od najozbiljnijih izvanrednih zdravstvenih stanja u živućem pamćenju, koje je izazvalo štetan učinak na poslovne subjekte, a turizam je jedan od sektora na koje je ta pandemija najozbiljnije i najizraženije utjecala.

Predmet **C-396/21** FTI Touristik (Putovanje na Kanarske otoke u paket-aranžmanu) odnosi se na specifičan aspekt utjecaja pandemije koji se tiče ugovora o putovanjima u paket-aranžmanima u smislu Direktive 2015/2302¹ i prava putnika. Žalitelji u glavnom postupku rezervirali su 14-dnevni odmor na Kanarskim otocima, s polazištem u Njemačkoj, u razdoblju od 13. ožujka 2020. do 27. ožujka 2020. Nakon sedam dana njihovo je putovanje završilo zbog izbijanja pandemije te su se vratili u Njemačku, zahtijevajući da im se razmjerna cijena za sedam dana snizi za 70 %. Zemaljski sud u Münchenu upitao je Sud Europske unije daje li članak 14. stavak 1. Direktive 2015/2302 putniku pravo na sniženje cijene zbog nesukladnosti u izvršenju ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ako je nesukladnost posljedica ograničenja određenih diljem svijeta kako bi se spriječilo širenje zarazne bolesti.

Predmet **C-407/21** UFC-Que Choisir i CLCV odnosi se, konkretnije, na zakonitost usvajanja nacionalnih mjera kojima su predviđena privremena odstupanja od potrošačkog zakonodavstva o ugovorima o putovanjima u paket-aranžmanima. Tužitelji, francuske udruge za zaštitu potrošača, osporavali su, među ostalim, zakonitost Uredbe br. 2020-315 od 25. ožujka 2020. o financijskim uvjetima za raskid određenih ugovora o turističkim putovanjima i odmorima u slučaju izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći ili više sile. Prema tim uvjetima, Uredba je organizatorima putovanja omogućavala da izdaju vaučer umjesto da izvrše povrat punog iznosa svih plaćanja koja su izvršili putnici, odstupajući tako od zahtjeva Direktive 2015/2302. Francusko Državno vijeće objašnjava da je taj

¹ Direktiva (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ (SL 2015., L 326, str. 1.)

akt donesen kako bi se očuvale likvidnost i solventnost pružatelja usluga. U to vrijeme više od 7000 turoperatora registriranih u Francuskoj našlo se u ozbiljnim problemima. U tim okolnostima, trenutni povrat za sve otkazane usluge mogao je ugroziti dotične gospodarske subjekte i, posljedično, mogućnost klijenata da ostvare povrat svih izvršenih plaćanja.

U svojem današnjem mišljenju u **predmetu C-396/21 FTI Touristik (Putovanje na Kanarske otoke u paket-aranžmanu)**, nezavisna odvjetnica L. Medina smatra da, s obzirom na strukturu članka 14. Direktive, organizator **nije oslobođen svoje obveze odobravanja primjerenog sniženja cijene paket-aranžmana**. Nezavisna odvjetnica smatra da iznos sniženja cijene na koje putnik ima pravo **mora biti primjeren s obzirom na sve okolnosti slučaja**, što je dužan utvrditi nacionalni sud.

Nezavisna odvjetnica L. Medina podsjeća, kao prvo, na to da je cilj Direktive 2015/2302, koju smatra primjenjivom u kontekstu pandemije bolesti COVID-19, osigurati visoku razinu zaštite potrošača. Pravo na sniženje cijene podliježe **jednom uvjetu**, a to je „**nesukladnost**“, i **jednoj iznimci**, a to je okolnost da se nesukladnost **može pripisati putniku**. Stoga nesukladnost koja se može pripisati nekoj drugoj osobi ili do koje je došlo zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći **neće isključiti pravo putnika na sniženje cijene**.

Kao drugo, nezavisna odvjetnica ističe da regulatorne mjere koje su određene u ožujku 2020. kao odgovor na pandemiju valja smatrati višom silom. Donesena ograničenja dovela su do situacije koja je izvan kontrole organizatora i čije se posljedice nisu mogle izbjeći čak i da su poduzete sve razumne mjere. Pojava izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći **ne oslobađa organizatora obveze da odobri sniženje cijene**. Činjenica da je do nesukladnosti došlo zbog ograničenja nametnutih kao odgovor na pandemiju koja su slična mjerama određenima u prebivalištu putnika **ne utječe na pravo na sniženje cijene**.

Nezavisna odvjetnica L. Medina dalje navodi da organizator ne može odgovarati za nekorištenje usluga koje nisu obuhvaćene ugovorom o putovanju. „Primjereno“ sniženje trebaju odrediti nacionalni sudovi, uzimajući u obzir **sve okolnosti danog slučaja**. U svojoj ocjeni nacionalni sud stoga može uzeti u obzir **razlog nesukladnosti**, postoji li **krivnja organizatora** te **može li organizator namiriti u daljnjem poslovnom lancu ili od države sredstva isplaćena putniku**. Nezavisna odvjetnica smatra da iako ne postoji određeni rok za isplatu sniženja cijene na koje putnik ima pravo, ta bi se isplata trebala izvršiti bez nepotrebnog odgađanja. U tom kontekstu nacionalni sudovi trebali bi uzeti u obzir probleme s likvidnošću organizatora putovanja do kojih je došlo zbog pandemije.

U svojem mišljenju u predmetu **C-407/21 UFC – Que choisir i CLCV**, nezavisna odvjetnica L. Medina ističe da se riječ „povrat“ općenito odnosi na iznos novca koji se nekomu vraća. Stoga „povrat“ bilo kojeg izvršenog plaćanja ne može podrazumijevati pravo **organizatora da pruži odgođeni oblik plaćanja, kao što je vaučer**. Tom tumačenju idu u prilog kontekst i nastanak članka 12. stavka 4. Direktive 2015/2302, kao i njezin cilj.

Nezavisna odvjetnica L. Medina stoga navodi da s obzirom na to da odredba iz Direktive obuhvaća samo **povrat u novcu**, mora se isključiti bilo kakva alternativa koju nameće organizator, osobito u obliku vaučera. Međutim, to ne sprečava putnika da prihvati takav vaučer nakon nastupa događaja iz kojeg nastaje pravo na povrat.

Nezavisna odvjetnica L. Medina smatra da nikakva odstupanja od Unijinih propisa o slobodi kretanja **ne mogu opravdati odstupanja** od određene odredbe sekundarnog prava Unije i, konkretnije, od prava putnika da dobije povrat. U skladu s njezinim tumačenjem Direktive 2015/2302, pandemija nije isključena ni iz koncepta „izvanredne okolnosti koje se nisu mogle izbjeći“ niti iz područja primjene te direktive općenito.

Nezavisna odvjetnica L. Medina navodi da načelo više sile u vezi s objektivnom nemogućnosti poštovanja prava Unije može omogućiti određenu fleksibilnost u primjeni prava, pritom dajući turoperatorima veoma ograničenu mogućnost privremenog oslobođenja od ispunjenja njihovih obveza. Međutim, ponuda vaučera sa značajkama kako su opisane u pobijanoj uredbi **ne obnavlja ravnotežu između stranaka** jer putnika stavlja u nepovoljan položaj.

Ako se država članica privremeno suočava s nepremostivim poteškoćama u primjeni u svojem pravnom poretku odredbe kojom je prenijela sekundarno pravo Unije, i ona bi se **iznimno trebala moći pozivati na višu silu**. Stoga

nezavisna odvjetnica L. Medina utvrđuje da pandemija i njezin izvanredan utjecaj na sektor turizma mogu opravdati **privremeno regulatorno odstupanje** od obveze organizatora da putniku u roku od 14 dana nakon raskida ugovora vrati puni iznos svih izvršenih plaćanja. Takvo odstupanje opravdano je samo onoliko dugo koliko je nužno da država članica ukloni nepremostive poteškoće koje su je sprečavale da primijeni nacionalnu odredbu kojom je prenijela tu obvezu, u skladu s načelom proporcionalnosti.

Nezavisna odvjetnica L. Medina tvrdi da država članica koja se poziva na višu silu treba **dokazati da je odstupanje od prava Unije nužno** kako bi se uklonile takve poteškoće izazvane pandemijom te je potrebno provjeriti postoji li alternativa odstupanju. Prema njezinu mišljenju, Uredba koju je donijela francuska vlada **prekoračuje ono što je nužno i proporcionalno za uklanjanje nepremostivih poteškoća s kojima se sreću turoperatori**, osobito uzimajući u obzir retroaktivan učinak sporne mjere, trajanje suspenzije prava na povrat te nenuđenje nikakve pogodnosti putniku kao protuteže utjecaju na prava koja on izvodi iz ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

NOTE: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Ostanite povezani!

